

KEHITYS- JA YMPÄRISTÖKUVA

SUUNNITTELUKESKUS OY

14.2.2007

SISÄLTÖ

JOHDANTO	3
HANKKEEN TAUSTA	3
SUUNNITTELUALUE	4
TAVOITTEET	4
PROSESSI	5
MAANKÄYTÖN KEHITYSKUVAEHDOTUS	7
STRATEGISET TAVOITTEET	7
KEHITYSKUVA JA SEN KESKEISET VAIKUTUKSET	12
VISIOKARTTA 2030 +	16
SUOSITUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI.....	18
LIITTEET	20
LIITE 1. KEHITYSKUVA-KARTTA	20
LIITE 2. LIIKENNE-KARTTA	20
LIITE 3. VISIO 2030 +- KARTTA.....	20

14.2.2007

JOHDANTO

Hankkeen tausta

KUUMA –kuntien tavoitteena on kehittää maankäytön ja liikenteen avointa yhteistyötä ja aluetta kokonaisuutena yli kuntarajojen. Tiedon lisääntyminen ja yhteisen toimintapolitiikan muotoutuminen ovat edellytyksiä tavoitteen saavuttamiselle.

Työn 1. vaiheessa luotiin yhteistä käsitystä KUUMA –alueen muutosvoimista ja kehitysmahdollisuuksista skenaariotyöskentelyn avulla. Kehityskuvan 1. vaihe valmistui vuoden 2004 lopussa ja se sisälsi alueen perustiedot, taustatarkastelut sekä kehityskuvatyön skenaariovaiheen, jossa tarkasteltiin yhdyskuntarakenteen vaihtoehtoja yleispiirteisesti. Kuuleminen 1. vaiheesta suoritettiin keväällä ja kesällä 2005.

Työn 2. vaihe käynnistyi syksyllä 2005 ja se tuotti KUUMA-alueen kehitys- ja ympäristökuvan helmikuussa 2007.

Seuraavassa kaaviossa on esitetty miten Kehitys- ja ympäristokuva liittyy muuhun alueelliseen kehittämistyöhön. Valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet ovat olleet maankäytön, liikenteen ja asumisen suunnittelun lähtökohtana.

14.2.2007

Suunnittelualue

Suunnittelualueena olivat KUUMA -kunnat: Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula.

Tavoitteet

KUUMA –kuntien kehitys- ja ympäristökuvan päätavoitteet

- Luoda yhteinen käsitys KUUMA –kuntien yhdyskuntarakenteen ja maankäytön muutosvoimista ja kehitysmahdollisuuksista.
- Edistää yhteistyötä ja vuorovaikutusta KUUMA –kuntien alueella.
- Luoda edellytykset KUUMA –alueen profiloinnille ja profiilin vahvistamiselle suhteessa muihin alueisiin.
- Antaa alueellista näkemystä koko Uttamaata koskevalle kehityskuvalle ja Uudenmaan maakuntasuunnitelman visiolle ja strategioille sekä Helsingin seudun 14 kunnan maankäytön, asumisen ja liikenteen strategiatyölle.

KUUMA -kuntien kehitys- ja ympäristökuvan 2. vaiheen tavoitteet

- Arvioida 1.vaiheen visiovaihtoehtoja KUUMA -kuntien näkökulmasta
- Luoda kuntien yhteinen näkemys tavoiteltavasta tulevaisuudesta
- Esittää konkreettinen kehityskuva, joka ottaa huomioon kaikkien kuntien olosuhteet
- Löytää ne yhteiset asiat/elementit, joihin kunnat voivat sitoutua
- Varautua Helsingin seudun 14 kunnan yhteistyöhön ja kunta- ja palvelurakennemuutokseen
- Varautua mahdollisiin uusiin yhteistyömuotoihin ja kuntaliitoksiin

Kehitys- ja ympäristökuvan tavoitevuosi on 2030+.

14.2.2007

Prosessi

Kehitys- ja ympäristökuva laadittiin tiiviissä vuorovaikutuksessa KUUMA -kuntien kaavoittajatyöryhmän kanssa. Työhön osallistui myös KUUMA -liikennejärjestelmätyöryhmä. Työn eri vaiheissa järjestettiin kolme seminaaria, joissa selvitettiin laajemmin muiden sidosryhmien näkemyksiä kehitys- ja ympäristökuvan sisällöstä.

Osalliset

- KUUMA -kunnat
- Viranomaiset, joiden toimialaa kehitys- ja ympäristökuvassa käsitellään
- Yhteisöt, joiden toimialaa kehitys- ja ympäristökuvassa käsitellään
- Kuntalaiset ja muut tahot, joihin suunnitelma vaikuttaa

Osallistumismuodot

Kehitys- ja ympäristökuvatyön aikana järjestettiin 11 kaavoittajatyöryhmän kokousta ja kolme seminaaria. Työryhmän kokoukset olivat vuorovaikutteisia työkokouksia. Seminaareihin kutsuttiin KUUMA -kuntien edustajia sekä viranomaisten ym. sidosryhmien edustajia. Seminaarien keskeinen sisältö, tavoitteet ja osallistujat:

- I seminaari
 - tarkennetut visiovaihtoehdot ja niiden vertailun tulokset
 - kehitys- ja ympäristökuvaan mukaan otettavat elementit
 - kuntien viranhaltijat
- II seminaari
 - kehitys- ja ympäristökuvaluonnos
 - lopullisen kehitys- ja ympäristökuvan sisältö
 - kuntien viranhaltijat
- III seminaari
 - kehitys- ja ympäristökuvaluonnos sekä visiokartta
 - viranhaltijat ja luottamushenkilöt

Kehitys- ja ympäristökuvaehdotuksen valmistuttua kuultiin keskeisiä osallisia, joiden toimintaa ja toimialaa kehitys- ja ympäristökuvassa käsitellään. Kuulemisvaiheessa pyydettiin lausunnot KUUMA-alueen kunnilta sekä keskeisiltä viranomaistahoilta. Kansalaispalaute saatiin KUUMA-internetsivujen välityksellä.

Tiedotus

KUUMA-kuntien nettisivuilla esitellään ajankohtaista tietoa hankkeesta. Hyväksytyn kehitys- ja ympäristökuvaehdotuksen valmistuttua järjestetään tiedotustilaisuus.

14.2.2007

Prosessi ja aikataulu

TYÖVAIHEET

Osallistumis- ja vuorovaikutussuunnitelma

- Tarkennettu projektisuunnitelma
- Hyväksytyt osallistumis- ja vuorovaikutussuunnitelma

Tausta ja tilannetiedot

- Kansainväliset ja kansalliset megatrendit
- Maakunnalliset ja seudulliset lähtökohdat
- Kuuma-alueen toimintaympäristön muutosanalyysi: maankäyttö, asuminen, liikenne, elinkeinot

Ensimmäisen vaiheen syventäminen

- Kuntien näkemykset visiovaihtoehdoista sekä tavoiteltavasta tulevaisuudesta

Luonnostarkastelut ja tavoitteet

- Alustava kehityskuvaluonnos
- Alustavat kehityskuvan tavoitteet
- Alustavat kehitys- ja ympäristökuvan elementit

I Työseminaari, tavoitteet ja elementit (8.2.06)

Kehitys- ja ympäristökuvaluonnos

- Kehityskuvaluonnos
- Keskeiset vaikutukset

II Työseminaari, kehityskuvaluonnos (24.5.06)

Kuulemisvaiheen valmistelu

- Kehitys- ja ympäristökuvaluonnos
- Keskeiset vaikutukset

III Työseminaari: kehityskuvaluonnos ja visiokartta (29.8.06)

Kehityskuvaehdotus

- Strategiset tavoitteet
- Kehittämisen painopisteet
- Maankäytön muutokset
- Keskeiset vaikutukset

Kuulemisvaiheen valmistelu

- Kehityskuvaehdotus, visiokartta
- Toimenpideohjelma ja keskeiset vaikutukset

Kuulemisvaihe, kehityskuvaehdotus ja visiokartta (11)

Loppuraportti

- Kehityskuvaehdotus viimeistely
- Suositukset hyväksymismenettelyistä ja jatkotoimenpiteistä
- Kehityskuvaehdotuksen hyväksyminen

MENETELMÄT

Aloituskokous 1 (26.9.05)

Analyytit
Selvitykset ja suunnitelmat
Tilastotiedot

Työryhmän kokous 2 (26.10.05)

Kuntahaastattelut , vko 46

Työryhmän kokous 3 (21.12.05)

Työryhmän kokous 4 (18.1.06)

Työryhmän kokous 5 (6.3.06)

Työryhmän kokous 6 (12.4.06)

Työryhmän kokous 7 (15.6.06)

Työryhmän kokous 8 (27.9.06)

Työryhmän kokous 9 (31.10.06)

Työryhmän kokous 10 (19.12.06)

Työryhmän kokous 11 (5.2.07)

14.2.2007

MAANKÄYTÖN KEHITYSKUVAEHDOTUS

Strategiset tavoitteet

Seuraavassa on esitetty KUUMA -alueen maankäytön strategiset tavoitteet. Tavoitteet on määritelty KUUMA -kuntien kaavoittajatyöryhmässä ja niitä on käsitelty kehitys- ja ympäristökuvatyön aikana järjestetyissä seminaareissa.

Alueen asema ja kansainväliset yhteydet

- Suhde Helsingin seutuun
 - Tiivistetään yhteistyötä pääkaupunkiseudun talousalueen ulkokehällä
 - Nostetaan alueen työpaikkaomavaraisuutta
 - Tarjotaan laadukkaita ja viihtyisiä asumisvaihtoehtoja
 - Luodaan alueelle vahva ja omaleimainen rooli Helsingin seudulla
 - Tiivis yhteistyö Helsingin seudun 14 kunnan kanssa yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän suunnittelussa
- Tärkeimmät kansainväliset fyysiset yhteyssuunnat ovat Helsinki-Vantaan lentokenttä, Hangon satama, Vuosaaren satama ja muut Helsingin satamat sekä Venäjä

Yhdyskuntarakenne

- Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja eheyttäminen
- Haja-asutusrakentamisen hallinta ja ohjaaminen kyliin
- Asuntorakentamisen ohjaaminen taajamiin ja niiden kasvualueille erityisesti joukkoliikenteen pääyhteyksiin tukeutuen
- Vihervyöhykkeiden säilyttäminen ja hyödyntäminen vetovoimatekijöinä
- Työpaikkarakentamisen ohjaaminen keskuksiin sekä liikenteen käytävälle ja solmukohtiin
- Hyvä palvelusaavutettavuus
- Liikenneväylien kapasiteetin ja sujuvuuden turvaaminen, ratayhteyksien merkitys kasvaa
- Maankäytön tukeutuminen joukkoliikenteen laatuikäväien verkkoon
- Keskusverkko
 - Nykyisen keskusverkon säilyttäminen
 - Olemassa olevien pääkeskusten aseman kehittäminen ja lähipalvelukeskusten tukeminen

Maapolitiikka, kaavavaranto ja maanomistus

- KUUMA kuntien maapoliittisen tiedonvaihdon ja yhteistoiminnan lisääminen.
- Maapolitiikan tehostaminen, raakamaan hankinta ja kaavavarannon lisääminen
- Valtion omistamien maiden hankkiminen kunnan omistukseen (Järvenpäässä Lepola, Keravalla vankilan pellot, Tuusulassa varuskunta-alue)

14.2.2007

Väestö ja asuminen

- Tavoitteena on hallittu väestönkasvu
- Alueen väestömäärän arvioidaan olevan vuonna 2030 noin 200 000 – 238 000 asukasta eli ennusteesta riippuen kasvua keskimäärin 1,5 % - 3,1 % vuodessa.

	Väestö 31.12.2006*	Kuntien väestötavoitteet			UML (7.11.2006)**	TK (2004)
		maksimi- kasvu-% lähivuosina	2020, viralliset	2030, varautu- minen	2030	2030
Järvenpää	37 641	1-1,5 %	45 100	47 000**	46 000 – 47 000	43 827
Kerava	32 293	1 %	38 000	42 000***	39 000 – 42 000	35 743
Mäntsälä	18 632	2 %	26 000	30 000	26 000 – 30 000	22 026
Nurmijärvi	38 010	2 %	47 000	52 000	50 000 – 55 000	48 837
Pornainen	4 850	2,5 %	6 900	8 850	6 500 – 8 900	5 719
Tuusula	35 409	1,8 %	47 000	55 500	48 000 – 55 500	44 171
KUUMA yhteensä	166 835		210 100	235 850	215 500 – 238 400	200 323

* www.vaestorekisterikeskus.fi

** SAUMA= Sauma-alueen (Espoo, Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula, Vantaa, Vihti) tieverkkoselvitystä varten tehty arvio

*** Uudenmaan maakuntaohjelmaan 2007-2010 sisältyvä väestöarvio

**** alustava arvio

- Kunnat ovat hyvin erilaisia, tavoitteena on monipuoliset ja profiloituneet asuinalueet
- Kaupunkimaisen pientaloasumisen lisääminen, yhtiömuotoisen asumisen kehittäminen erillisissä pientaloissa
- KUUMA kuntien asuntopoliittisen yhteistyön lisääminen; yhteistyö koko Helsingin seudulla ja vastuunjako kuntien kesken
- Asuntokanta 2005 ja tavoite 2030:

	Asuntokanta 31.12.2005				
	Yhteensä	Erilliset pientalot	Rivi- ja Ketjutalot *	Kerros- talot	Muu
Järvenpää	17 536	31 %	22 %	45 %	1 %
Kerava	15 253	26 %	14 %	59 %	1 %
Mäntsälä	7 936	66 %	14 %	17 %	3 %
Nurmijärvi	15 247	60 %	17 %	22 %	1 %
Pornainen	1 763	86 %	8 %	3 %	4 %
Tuusula	14 710	58 %	13 %	28 %	2 %
KUUMA alue 2005	72 445	47 %	16 %	36 %	2 %
KUUMA alue 2030		48% - 50%	20% - 22%	30 %	
Helsingin seutu 2005		20 %	10 %	68 %	1 %
Koko maa 2005		40 %	14 %	44 %	2 %

*) sisältää myös yhtiömuotoisen omakotiasumisen

14.2.2007

- KUUMA -alueelle on määritelty tärkeimpiä **uusia asumispainotteisia kasvualueita**, jotka ovat pääosin nykyisten yleis- ja asemakaavoissa esitettyjen uusien asuinalueiden ulkopuolella (esiintyy kunnittain eroja). Näistä alueista kuntien tekemien arvioiden mukaan merkittävimmät on esitetty kehityskuvakartalla (A 1 – A 11 merkinnät) ja alla olevassa taulukossa.

Alue	Arvioitu asukasluku ¹
A 1: Tornimäki, Nurmijärvi	1 900
A 2: Luhtajoki, Nurmijärvi	6 500
A 3: Varuskunta, Tuusula	10 000
A 4: Ristinummi-Kytömaa, Järvenpää, Tuusula, Kerava	12 000
A 5: Koivula, Kerava	3 000
A 6: Purola, Järvenpää, Tuusula	5 000
A 7: Nummenkylä, Järvenpää, Tuusula	2 000
A 8: Jokela, Tuusula	3 500
A 9: Asemanseutu, Mäntsälä	3 500
A 10: Hyötinmäki, Pornainen	800
A 11: Kirkonkylä pohjoinen, Nurmijärvi	1 500
Yhteensä	49 700

- Edellä mainittujen alueiden lisäksi kunnilla on merkittäviä uusia asuinalueita myös asemakaava- ja yleiskaava-alueilla.

Liikenne

Tieverkon kehittäminen

- Pääliikenneväylien sujuvuuden ja palvelutason turvaaminen
- Poikittainen saavutettavuus ja sujuvat poikittaiset yhteydet
- Taajamien ohikulkuteiden rakentaminen – Hyrylä itäinen ja läntinen, Klaukkala, Mäntsälä
- Kehä IV:n toteuttaminen välillä Vt 4 – Vt 3
- Vt 25:n (Porvoo-Hanko) hyödyntäminen
- Pornainen-Järvenpää yhteyden hyödyntäminen
- Kuumaorsi: pohjoinen Nurmijärvi-Järvenpää-Pornainen
- Kuumaorsi: eteläinen orsi Hyrylän eteläpuolelle sijoittuva linjaus
- Haarajoki – Hyvinkää yhteys
- Kehä IV välillä Vt 3 – Vihti
- Pornainen – Jokimäki - Nikkilä

¹ KUUMA –kuntien esitys alueen kärkihankkeiksi valtakunnallisiin alueiden käyttötavoitteisiin (VAT). 27.4.2006

14.2.2007

Joukkoliikenteen kehittäminen

- Joukkoliikenteen laatukäytävien² verkosto – saavutettavuuden ja toimivuuden varmistaminen
- Helsingin seudun yhtenäinen lippujärjestelmä, vaiheittainen toteutus
- Raideliikenteen tehokas hyödyntäminen ja tarkoituksenmukainen laajentaminen ja kehittäminen kasvun runkona: pääradan lisäraiteet, Klaukkalan rata ja Keravan ja Lahden välisen oikoradan ja Kerava-Nikkilä -radan hyödyntäminen, kehäradan (Marja) joukkoliikenteen ja liityntäliikenteen kehittäminen
- Uudet ratayhteydet: suora raideyhteys lentoasemalle, Klaukkalan radan jatko Rajamäelle

Kevyen liikenteen kehittäminen

- Yhtenäinen kevyen liikenteen verkko, jolla parannetaan liikenneturvallisuutta, liikkumisen edellytyksiä ja virkistysyhteyksiä sekä kehitetään maankäytön kasvun edellyttämiä taajamien ja kylien välisiä yhteyksiä

Elinkeinot ja palvelut

- Työpaikka-alueiden profiloiminen
- Palvelujen tuottamisen ja saavutettavuuden turvaaminen kasvavissa kunnissa
- (Ydin)keskustojen kaupallisen vetovoiman vahvistaminen
- Matkailun ylikunnallinen kehittäminen
- Työpaikkaomavaraisuuden nostaminen kaikissa kunnissa ja koko alueella 80 prosenttiin
- Työpaikkatavoitteet

	Työpaikka- määrä 2004	Työpaikkatavoite 2030, varautuminen		Työpaikkaomavaraisuus, %	
		Kunnat	UML*	2004	Tavoite
Järvenpää	12 019	17 900**- 18 500*	14 175	64 %	70 % (2020) 80-84 % (2030)
Kerava	10 395	18 000**		64 %	100 % (2020)
Mäntsälä	5 075	-----		61 %	62 % (2008)
Nurmijärvi	10 659	15 000	11 540	59 %	60 % (2015)
Pornainen	882	2 500		42 %	50 %
Tuusula	12 168	17 150**- 18 500*	13 994	72 %	100 % (2025)
KUUMA yhteensä	51 198			64 %	80 % (2030)

* SAUMA= Sauma-alueen (Espoo, Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula, Vantaa, Vihti) tieverkkoselvityksessä esitetyt arviot

** Järvenpää-Kerava- Tuusula kuntaliitoksen esiselvitys 2006

² Kytchentä liikennejärjestelmätyöryhmän tuottamiin hankekortteihin.

14.2.2007

- KUUMA -alueelle on määritelty **merkittävimpiä uusia työpaikka-alueita / työpaikka-alueiden kehittämiskohteita**. Ne on esitetty kehityskuvakartalla (Y 1 – Y 18) ja alla olevassa taulukossa. Kuntien esittämien uusien työpaikka-alueiden kaavavalmius on pidemmällä kuin aiemmin esitettyjen uusien asuinalueiden, mutta ne sijaitsevat pääosin asemakaavoitettujen alueiden ulkopuolella.

Alue	Pinta-ala-arvio (ha)
Y 1: Ketunpesä, Nurmijärvi	80
Y 2: Karhunkorpi, Nurmijärvi	60
Y 3: Ilvesvuori, Nurmijärvi	180
Y 4: Jussila, Nurmijärvi	100
Y 5: Mäyränkallio, Nurmijärvi	60
Y 6: FOCUS, Tuusula	605
Y 7: KerCa, Kerava	120
Y 8: Sula, Tuusula	350
Y 9: Huhtimo, Kerava	20
Y 10: Vanha Lahdentie ja Poikkitie, Järvenpää ja Tuusula	35 Järvenpäässä, 70 Tuusulassa
Y 11: Änäs, Järvenpää	6
Y 12: Pietilä, Järvenpää	47
Y 13: Purola, Järvenpää	24
Y 14: Murto, Pornainen	50
Y 15: Poikkitie, Mäntsälä	30
Y 16: Linnala, Mäntsälä	16
Y 17: Kapuli, Mäntsälä	100
Y 18: Jokela, Tuusula	29
Yhteensä	Noin 2 000

Virkistys, luonnon- ja kulttuuriympäristö

- Ekologisten verkostojen turvaaminen
- Merkittävien yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden säilyttäminen
- Arvokkaiden maisemakokonaisuuksien säilyttäminen
- Kulttuuri- ja virkistyskohteet yhdistävän seudullisen matkailuverkoston luominen ja hyödyntäminen
- Virkistys-, liikunta- ja kulttuuripalvelujen kehittäminen KUUMA alueen vetovoimatekijäksi

Merkittävimmät virkistyskohteet (kartta V1- V12)
V 1: Sääksjärvi, Nurmijärvi
V 2: Nukarinkoski, Nurmijärvi
V 3: Myllykoski, Nurmijärvi
V 4: Tuusulanjärvi, Tuusula, Järvenpää
V 5: Keinukallio, Kerava
V 6: Lemmenlaakso, Järvenpää
V 7: Kellokoski, Tuusula
V 8: Kotojärvi, Pornainen
V 9: Hirvihaara, Mäntsälä
V 10: Sahajärvi, Mäntsälä
V 11: Rusutjärvi, Tuusula
V 12: Keravajokilaakso, Kerava-Tuusula-Järvenpää

14.2.2007

Kehityskuva ja sen keskeiset vaikutukset

Liitteessä 1 on kuvattu tavoitteellinen maankäytön kehityskuva ja liitteessä 2 nykyinen pääliikenneverkko ja keskeiset liikenteen kehityshankkeet.

Keskisuusmaalainen identiteetti

KUUMA -kunnat profiloituvat viihtyisiä, laadukkaita ja monipuolisia asumisvaihtoehtoja tarjoavana alueena. Vetovoimaiset palvelukeskittymät ja monipuolinen työpaikkatarjonta yhdistettynä kulttuuriin ja luonnonläheisyyteen houkuttelevat alueelle runsaasti uusia asukkaita. Liikenteelliset ja toiminnalliset yhteydet alueen sisällä ja pääkaupunkiseudun kanssa ovat tiiviit. Osa pääkaupunkiseudun kasvupaineista ohjautuu hallitusti KUUMA -alueelle.

Aluerakenne

Yhdyskuntarakenne tiivistyy ja eheytyy taajamien verkoksi. Nykyinen keskusverkko säilytetään ja sitä vahvistetaan. Suurimpia keskuksia ovat Keravan, Järvenpään ja Tuusulan keskukset, jotka muodostavat yhdessä seudun moninapaisen palvelukeskittymän. Nurmijärven kirkonkylä ja Klaukkala, sekä Pornaisten ja Mäntsälän keskukset ovat merkittäviä alueellisia palvelukeskittymiä. Keskustatoimintoja kehitetään myös pääradan ja Kerava-Lahti oikoradan varren asemien ympärillä sekä Rajamäellä, Kellokoskella ja Jokelassa.

Uusi rakentaminen keskittyy nykyisiin taajamiin ja niiden kasvualueille sekä joukkoliikenneyhteyksien varteen. Hajarakentaminen on hallittua ja se suunnataan kyläkeskuksiin. Tiivis yhdyskuntarakenne on kuntataloudellisesti edullisin, ekologisesti kestävin ja ainoa keino mahdollistaa tehokas ja toimiva joukkoliikenne.

Liikennejärjestelmän kehittämässä sekä yhteydet pääkaupunkiseudulle että poikittaiset yhteydet saadaan toimiviksi. Poikittaisten yhteyksien tarve kasvaa. Joukkoliikenne ja sen tarvitsemat pääyhteydet ovat kehittämisen painopisteenä. Raideliikenteen tehokas hyödyntäminen ja tarkoituksenmukainen laajentaminen ovat kasvun runkona. Taajamien ohikulkuteitä rakentamalla parannetaan liikenneturvallisuutta ja mahdollistetaan keskustojen kehittäminen turvallisina ja viihtyisinä asuinpaikkoina. Liikenteellinen saavutettavuus paranee liikenteen infrastruktuurihankkeiden toteutuksen ja joukkoliikenteen kehittämisen myötä. Liikenteen kehittämisen keskeisimmät hankkeet on koottu erilliselle kartalle (liite 2).

Suunniteltujen liikennehankkeiden toteuttaminen on ehdoton edellytys uusien asukkaiden vastaanottamiselle ja elinkeinoelämän kilpailukyvyyn säilymiselle. Tämä edellyttää sekä valtion että kuntien panostamista liikennehankkeisiin ja uusien liikennehankkeiden rahoitusta koskevien toimintamallien kehittämistä.

14.2.2007

Asuminen

Alueen *väestömäärän* arvioidaan olevan vuonna 2030 noin 200 000 – 240 000 asukasta ennusteesta riippuen, eli noin 40 000 - 80 000 uutta asukasta. Tämä tarkoittaa 2 – 4 milj. kerrosneliön asuntorakentamistarvetta alueelle. Uudet asumispainotteiset kasvualueet täydentävät pääosin nykyisiä taajamia.

Kaikissa kunnissa on tarjolla sekä keskusta-asumista että väljempää pientaloasumista, joka houkuttelee alueelle etenkin lapsiperheitä. Uusi rakentaminen taajamien ytimissä on luonteeltaan tiivistä ja kaupunkimaista, jolloin kaupunkikulttuurin kehitykselle syntyy edellytyksiä. Kaupunkimaista pientaloasumista lisätään ja siinä erityisesti yhtiömuotoisen asumisen osuus kasvaa. Kerrostalojen osuus asuntokannasta laskee 36 %:sta 30 %:iin, rivi- ja ketjutalojen osuus nousee 16 %:sta 20-22 %:iin ja erillistalojen osuus nousee 46 %:sta 50 %:iin.

Pienkotitalouksien määrä kasvaa ja vanheneva väestö tarvitsee omien tarpeidensa mukaisia asuntoja. Tämä tarkoittaa asuntotuotannon monipuolistumista; tarvitaan mm. uudentyypisiä kerrostaloja (mm. pien- ja muunneltavat kerrostalot), kaupunkirivitaloja, city-omakotitaloja ja toisaalta isoja erillistontteja niitä haluaville. Asumisen eri teemoja hyödynnetään alueiden profiloinnissa, esim. ekologisuus, senioriasuminen ja yhteisöllisyys. KUUMA -alueen asuntopoliittisen yhteistyön avulla vastataan monipuolistuviin asumistarpeisiin optimaalisesti, koko seudun asumistarjonta huomioon ottaen. Kuntien raja-alueiden asuinalueita toteutetaan yhteistyössä.

Asumisen laatuvaatimusten nousuun ja monipuolistumiseen on myös KUUMA -alueella vastattava. Mikäli näin ei tehdä, alueen sosio-ekonominen rakenne yksipuolistuu.

Elinkeinoelämä ja palvelut

Keskustojen kaupallista vetovoimaa vahvistetaan. Alueen kaikissa kunnissa säilyy oma keskuksensa, joihin *julkinen ja kaupallinen palvelutarjonta* keskittyy. Järvenpää-Tuusula-Kerava palvelukeskittymästä muodostuu erikoiskaupan seudullinen keskittymä. Poikittais-ten yhteyksien paraneminen tukee näiden keskusten vetovoiman kehittymistä. Palvelukeskittymä tarjoaa suhteellisen monipuolisen, mutta pienimittakaavaisemman vaihtoehdon pääkaupunkiseudun kaupallisille keskittymille. Keskittämällä haja-asutus kyläkeskuksiin, luodaan edellytyksiä paikallisten palvelujen säilymiselle.

Mikäli alueelle ei muodostu riittävän vahvaa ja monipuolista kaupallista keskittymää siirtyy ostovoimaa yhä enemmän pääkaupunkiseudun suurin kaupallisiin keskittymiin. Alueen pääväylien ja taajamien ohitusteiden solmukohdissa on runsaasti kehitysmahdollisuuksia tilaa vaativalle erikoiskaupalle, tukkukaupalle ja maahantuonnille.

KUUMA -alueen teoreettinen työpaikkaomavaraisuustavoite vuoteen 2030 on 80 %, mikä tarkoittaa noin 40 000 uutta työpaikkaa alueelle. Tavoitteena on mahdollistaa sekä asuminen että työssäkäynti alueella, jolloin pendelöinnin pääkaupunkiseudulle voidaan olettaa vähenevän jonkin verran. Alueen sisäisen pendelöinnin kasvu tukee Kuuma-alueen joukkoliikenteen järjestämistä.

14.2.2007

Erilaisia rakentamiskelpoisia yritystontteja on tarjolla runsaasti. Uudet työpaikka-alueet sijaitsevat pääliikenneyhteyksien varrella ja liikenteen solmukohtissa. Vuosaaren satama, Helsinki – Vantaan lentokenttä, päärata ja Kerava-Lahti-oikorata hyödynnetään tehokkaasti elinkeinoelämän kehittämisessä. Logistiikka-ala on pitkälle kehittyntä. Tilaa vaativia yrityksiä siirtyy pääkaupunkiseudulta runsaasti Kuuma -kuntiin. Tiiviit yhteydet pääkaupunkiseudun tutkimus- ja kehitystoimintaan mahdollistavat korkeaa osaamista vaativat työpaikkakeskittymät alueella.

Alueen yksi elinkeinoelämän tukijaloista on *hyvinvointipalvelujen klusteri*, joka muodostuu mm. sosiaali- ja terveystalouksista, koulutuksesta, tuotekehityksestä, tietotekniikan hyödyntämisestä sekä hyvinvointiin liittyvistä yksityisistä palveluista. Asuminen ja erilaisten asumisvaihtoehtojen tarjoaminen vanhenevalle väestölle ovat osa tätä klusteria. Osaavan työvoiman saanti, tutkimuslaitosten ja asiakaspotentiaalin läheisyys yhdistettynä vetovoimaiseen ympäristöön tarjoavat KUUMA -alueen hyvinvointipalvelujen kehittämiselle erinomaiset edellytykset. Tästä Kiljavan alue on hyvä esimerkki.

Matkailu keskittyy lähinnä päivämatkailuun, jossa tullaan tutustumaan alueen merkittäviin kulttuuri- ja luontokohteisiin, mutta yövytään pääosin muualla. Matkailun tarjontaa lisätään ja monipuolistetaan. Pääkaupunkiseudun yrityksille järjestetään täyden palvelun paketteja, joihin voi kuulua myös yöpyminen alueella. Matkailun infran parantaminen paitsi tukee matkailua, lisää samalla alueen asukkaiden virkistyspalveluja. Matkailutarjonta - markkinointi luo mielikuvia alueesta myös potentiaaleille asukkaille ja yrittäjille. Matkailuun panostaminen nostaa koko alueen houkuttavuutta myös asuin- ja yritys ympäristönä.

Mikäli työpaikkojen määrä ei kehity samassa suhteessa asukasmäärän kasvun kanssa, on uhkana alueen luonteen muuttuminen pääkaupunkiseudun "nukkumalähiöksi". Tämän estämiseksi varmistetaan yritysten riittävä rakentamiskelpoisen tonttimaan tarjonta, hyvät liikenneyhteydet sekä kuntien kaavoituksen yhteistyö yritysalueiden suunnittelussa.

Luonnon- ja kulttuuriympäristö

Virkistys ja kulttuuri profiloivat aluetta nykyistä enemmän. Hyvät virkistysmahdollisuudet ovat oleellinen osa hyvinvointipalvelujen klusteria sekä matkailua. Yhtenäiset pelto- ja metsäalueet säilyvät kehityskuvassa esitettyjä rakennusalueita lukuun ottamatta tuotannossa ja arvokkaat maisemakokonaisuudet säilytetään. Niistä tulee oleellinen osa Kuuma-alueen imagoa. Ekologiset verkostot sekä niiden jatkuvuus alueen ulkopuolelle turvataan.

Virkistyskohteet muodostavat yhtenäisen toiminnallisen ja markkinoinnissa hyödynnettävän *virkistyskohdeverkoston*. Verkosto kulkee eri kohteiden kautta olemassa olevia teitä ja reittejä pitkin. Se yhdistää liikunnan, matkailun, virkistys- ja kulttuurin kokonaisuudeksi, palvelun paitsi paikallisia ihmisiä myös matkailijoita ja ohjelmapalveluyrityksiä. Verkosto on esitetty kehityskuvakartassa.

Sekä yhtenäisten maisemakokonaisuuksien säilyminen että virkistyskohdeverkoston luominen edellyttävät tiivistä ylikunnallista yhteistyötä ja maankäytön suunnittelua.

14.2.2007

Yhteistyö alueen ulkopuolelle

KUUMA -alue kuuluu tiiviinä osana Helsingin seutuun. Yhteistyö yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmien suunnittelussa liittää alueen osaksi Helsingin seudun toiminnallista kokonaisuutta. Ylikunnallisia asuin- ja työpaikka-alueita KUUMA -alueen rajanaapureiden kanssa on runsaasti. Pääkaupunkiseudun lisäksi Hyvinkää-Riihimäki suunta ja oikoradan myötä Lahden suunta ovat keskeisiä yhteistyökumppaneita. Kehä V (Hanko – Porvoo tie) ja Hanko-Hyvinkää –ratayhteys kytkevät alueen Länsi- ja Itä-Uuteenmaahan. Kerava-Talma-Nikkilä ratayhteys tuo Sipoon asukkaat tiiviimmin Keravan palvelutarjonnan ulottuville.

Yhteistyö elinkeinoelämän kehittämisessä pääkaupunkiseudun ulkokehän kanssa tuo erityisesti Kehä IV varteen runsaasti yritystoimintaa. Raideyhteydet lentokentälle ja Vuosaaren satamaan parantavat kansainvälisiä yhteyksiä ja yritystoiminnan edellytyksiä.

14.2.2007

Visiokartta 2030 +

Maankäytön kehityskuvakartan lisäksi (liite 1) on esitetty visio mahdollisesta ja toivottavasta maankäytön kehityksestä pidemmällä tähtäimellä, 2030 + (liite 3).

Maankäyttö on kuvattu visiokartassa KUUMA -alueen sisäisinä toimintoina ja niiden välisinä yhteyksinä sekä alueen ulkoisina yhteistyösuuntina. Esitetyt alueet eivät ole tarkkoja maankäytön aluevarauksia, vaan toimintojen pääluonnetta kuvaavia merkintöjä ja symboleja.

Alueen keskukset on jaettu hierarkkisesti palvelutason mukaan seudullisiin keskuksiin, potentiaaleihin kaupunkikeskuksiin, kuntakeskuksiin tai vastaaviin keskuksiin ja paikalliskeskuksiin.

Yhdyskuntarakenne tiivistyy ja eheytyy taajamien verkoksi. Keravasta, Järvenpäästä ja Hyrylästä muodostuu seudulliset keskukset, joissa on kaupunkimaista asumista sekä monipuolinen palvelu- ja työpaikkatarjonta. Yhdessä nämä kolme muodostavat vetovoimaisen, urbaanin palvelukeskittymän, jossa maankäyttö on tehokasta ja asuinalueet tiiviitä. Myös näiden keskusten vaikutusalueella yhdyskuntarakenne on tiivis ja kaupunkimainen.

Nurmijärvellä kehittyvät kaikki kolme keskusta, joista Klaukkala rakentuu palveluiltaan kaupunkitasoiseksi ja kirkonkylä kuntakeskuksena. Mäntsälä kasvaa ratayhteyksiin tukeutuen kaupunkitason keskuksiksi ja Jokelasta, Kellokoskesta ja Rajamäestä tulee palvelutasoltaan kuntakeskuksia vastaavia keskuksia. Pornaisten kuntakeskus kehittyy kunnan ainoana keskuksena.

Asuminen, palvelut ja työpaikat keskittyvät visiokartassa esitetyille kehityskäytävillä. Kehä IV, Kuuma-alueen eteläinen ja pohjoinen orsi sekä Mäntsälä-Hanko -tieyhteys ovat alueen sisäisten poikittaisyhteyksien runkoina ja ne yhdistävät alueen Länsi- ja Itä-Uusimaahan. Poikittaisyhteyksien kehittyessä Pornainen kytkeytyy tiiviimmin osaksi Keski-Uuttamaata. Erityisesti yhteydet Järvenpään ja Keravan suuntiin vahvistuvat.

Liikennejärjestelmän kehittämisessä sekä tieyhteydet pääkaupunkiseudulle että poikittaiset tieyhteydet saadaan toimiviksi. Poikittaisten tieyhteyksien varteen ja niiden solmukohtiin kehittyä uusia työpaikka-alueita. Raideliikenteen tehokas hyödyntäminen ja tarkoituksenmukainen laajentaminen tukevat kestävästä kehityksestä mukaista yhdyskuntarakennetta. Päärata ja Kerava – Lahti oikorata sekä Klaukkalan rata ovat tieyhteyksien ja niiden joukkoliikenteen laatuikäytävien ohella kehityskäytävien kasvun runkoina. Klaukkalan rata vahvistaa läntistä kehityskäytävää ja yhdistää alueen Hanko-Hyvinkää radan kautta tiiviimmin Länsi-Uuteenmaahan. Hyvinkään merkitys seudullisena keskuksena vahvistuu. Pääradan asemat ympäristöineen muodostavat helminauhamaisen rakenteen. Kehäradan (Marja) ja pitkällä aikavälillä mahdollisen Pasilasta lähtevän suoran lentokenttäradan tuomat yhteydet lentokentälle lisäävät alueen houkuttelevuutta sekä uusien asukkaiden että elinkeinoelämän näkökulmasta.

Kehityskäytävien ulkopuoliset alueet tarjoavat perinteisen omakotiasumisen lisäksi urbaania kyläasumista, jossa paikallispalvelut sekä hyvien yhteyksien päässä olevat erikoispalvelut yhdistyvät luonnonläheiseen asumiseen. Kattava kyläverkosto takaa maaseutumaisen alueiden elinvoiman. Ekologiset käytävät sekä yhtenäiset pelto- ja metsäalueet säilytetään eheytyneessä ja verkostomaisessa rakenteessa.

14.2.2007

Toiminnalliset yhteydet pääkaupunkiseudulle ovat tiiviit: lentokenttä ja yhteydet Helsingin satamiin ovat tärkeitä. Hyvinkää ja Sipoo ovat merkittäviä yhteistyö- ja kasvusuuntia. Pohjois-eteläsuuntaiset kehityskäytävät nivovat KUUMA -alueen sekä pääkaupunkiseutuun, että Helsinki-Hämeenlinna-Tampere ja Helsinki-Lahti kehitysvyöhykkeisiin. Kehä IV lähiympäristöineen toimii yhdistävänä vyöhykkeenä pääkaupunkiseudun kasvupaineiden ja Kuuma-alueen uusien yritystoimintojen välillä. Kehä V kytkee KUUMA -alueen E18 ja uuden Helsinki-Turku raideyhteyden muodostamaan kehityskäytävään sekä idässä Porvoon suuntaan.

KUUMA -alue on ainutlaatuinen yhdistelmä kaupunkikulttuuria, korkeatasoista osaamista sekä luonnonläheistä asumista kiinteänä osana Helsingin metropolialuetta.

14.2.2007

SUOSITUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

Seuraavassa on esitetty maankäytön, asumisen ja liikenteen näkökulmasta jatkotoimenpiteitä, jotka konkretisoivat kehitys- ja ympäristökuvaehdotusta. Jatkotoimenpiteet eivät ole tärkeys- tai aikajärjestyksessä. Niiden priorisointi, toteuttajat ja aikataulutus määritellään KUUMA-kuntien vuosittaisessa toiminta- ja taloussuunnitelmassa. Osa esitetyistä toimenpiteistä tehdään yhteistyössä KUUMA -kuntien eri teemojen työryhmien kanssa. Esitykset liittyvät kiinteästi Helsingin seudun yhteiseen maankäytön, asumisen ja liikenteen strategiatyöhön.

Maapolitiikan yhteistyön tiivistäminen

- KUUMA-komissio valmistelee esityksen maapoliittisen yhteistoiminnan organisoinnista ja menettelyjen vakinaistamisesta

Asuntopoliittinen ohjelma

- asuinalueiden profilointi Kuuma-alueen erityispiirteet huomioon ottaen ja ylikunnallisten asuinalueiden yhteissuunnittelu
- yhteisvastuullisen toimintatavan suunnittelu yhteistyössä asuntoasiantuntijoiden kanssa

Laatuasuminen -projekti

- oppimisen ja kehittämisen hanke, jonka tavoitteena on laadukas asuminen, pilottihankkeiden käynnistäminen ja koordinointi sekä asumisen vaihtoehtojen lisääminen KUUMA -alueella
- yhteistyö korkeakoulujen kanssa
- linkittyä asuntopoliittiseen ohjelmaan ja yleiskaavayhteistyöhön

Yleiskaavayhteistyö

- selvitetään koko KUUMA- alueella tarve ja tahto laatia kuntien rajat ylittävä strateginen yleiskaava / strategisista yleiskaavoista maankäytön kehitys- ja ympäristökuvan pohjalta
- näkökulmana yhdyskuntarakenteen eheyttämisen edellyttämät toimenpiteet, kuten haja-rakentamisen hallinta ja taajamien eheyttäminen
- käynnistetään Tuusula – Järvenpää – Kerava –yleiskaavayhteistyö

14.2.2007

KUUMA-alueen liikenteellisen riippumattomuuden vahvistaminen

- yhteistyö Pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelman (PLJ) kanssa ja Keski-Uudenmaan ja Hyvinkään-Riihimäen seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman (KEHYLI) edelleen kehittäminen
- seudun yhteyksien parantaminen liikennehankkeiden toteutuksen kautta
- joukkoliikennejärjestelmän yhtenäistäminen

Työpaikkojen lisääminen yrityselämän toimintaedellytyksiä parantamalla

- yritysalueiden profilointi Kuuma-alueella
- tonttien osoittaminen ja houkuttavuuden lisääminen korkean osaamisen toimialojen sijoittumiseksi Kuuma-alueelle
- uusien työpaikka-alueiden toteutumisen käynnistäminen kuntien yhteistyöllä

Kaupallisten palvelujen mitoitus ja sijoittuminen (palveluverkkoselvitys)

- kokonaisarvio maankäytön ja väestönkehityksen edellyttämästä kaupallisten palvelujen määrästä, laadusta, sijainnista ja toimintaedellytyksistä (ostovoima)

Varautuminen kunta- ja palvelurakennemuutoksen (PARAS) seurauksena tuleviin palvelujen sijoittumiskysymyksiin

- koulutoimi
- sosiaali- ja terveyspalvelut
- kulttuuritoimi
- liikunta- ja virkistyspalvelut
- ym.

KUUMA -alueen keskusten roolit ja palvelutarjonta

- tavoitteena kaupunkikeskustojen vetovoiman lisääminen ja keskusten seudullisen roolin selkiyttäminen
- keskusten imagojen määrittäminen ja kehittämisen tavoitteiden asettaminen
- fyysinen ja toiminnallinen kehittämissuunnittelu huomioiden palvelut, asuminen ja kaupunkikulttuuri

Suunnitelma seudullisista virkistysalueista ja sekä arvokkaista luonto-, maisema- ja kulttuurikohteista

- seudullisen virkistysreitistön suunnittelu
- arvokkaiden luonto-, maisema- ja kulttuurikohteiden sekä ekologisten käytävien määrittäminen ja niiden kehittämistoimenpiteiden esittäminen
- matkailunäkökulman huomioon ottaminen virkistysalueiden ja -reitistöjen suunnittelussa, tavoitteena nostaa KUUMA-alueen imagoa matkailualueena

14.2.2007

LIITTEET

Liite 1. Kehityskuva-kartta

Liite 2. Liikenne-kartta

Liite 3. Visio 2030 +- kartta